

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben hársos kordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Védőpostán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kábeltelefonos
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Egyes mások ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 22.

Apponyi javaslata.

(—a.) A maffia által felkavart botrányok szennyes áradata hála Istennek megapadt valamennyire s így a kormány és a parlament visszatérhet normális munkájának folytatásához. Erre pedig mindnyájan érezzük, nagy szükség van, minden téren. Esztendőnk óta ugysem dolgozott a parlament semmit. Amit pedig a liberális kormányok alatt a törvényhozás terén alkotott, abban bizony nincs nagy köszönet. A liberális éra szörnyen elhanyagolta a nép igazi érdekeit úgy a közgazdaság, mint a népnevelés terén. Most azután van mit pótolni elég.

A munkásbiztosítási javaslattal, melynek tárgyalását tegnap fejezte be a képviselőház, régi tartozását törleszti le a magyar törvényhozás. Ha ezt idejekorán megalkotta volna, nem fajultak volna el annyira szociális viszonyaink. Bár egy kicsit későn jött a segítség, így sem fog elmaradni annak a remélt jó hatása, legfeljebb valamivel később fogjuk érezni.

Hasonlóképpen régi tartozás a népnevelésnek rendkívül fontos ügye iránt az a javaslat, amit tegnap nyújtott be nemzeti kulturánk lelkes vezére, Apponyi

Albert gróf. Apponyit hosszú politikai pályáján mindég azzal vádolták ellenfelei, hogy javíthatatlan idealista. Ha valamikor, mint aktív államférfiúnak, majd az alkotás terére kell lépnie — így mondogatták ellenfelei — akkor sem lesz köszönet benne, működéséből nem lesz haszna az országnak, mert nincs benne praktikus érzék, akkor is csak a holdban fog járkalni ideális terveivel.

Nos Apponyi első javaslatával alaposan rácsáfolt ezekre a rosszakaratu feltételekre. Olyan alaposan és olyan praktikusan nyúlt bele a nemzet káros életébe, hogy evvel az egy javaslatával — ha az életbe lép — többet tesz a nemzeti kultúra felvirágoztatására, mint amennyit a liberális kormányok együttvéve tettek.

A liberális kormányok mit sem törődtek a népnevelés bajnokainak a sorsával. Ez nem illett bele az ő kortespolitikájuk rendszerébe. A tanítók legnagyobb része katolikus vagy felekezeti iskolánál működik. Ezeknek hiába eszközöltek volna ki több fizetést, nem vették volna hasznukat a korteskedésnél. Ők pedig elsősorban mindig erre tekintettek, főleg ha fizetésrendezésről volt szó. Hagyták tehát őket tengődni a háromszáz forintos minimumon.

Még kevésbé mertek belenyulni a

nemzetiségi iskolák ügyébe. Mire való is lett volna?! A nemzetiségi iskolák három évtizeden keresztül a legbiztosabb liberális mandátumokat. Nem mintha azok a szegény szerb vagy román választók valami nagyon lelkesedtek volna a liberalizmusért. Azt sem tudták szegények, mi fán terem. Ha tudták volna, éppen nem támogatták volna. De hát annál jobb volt így a kormánynak. Minél műveletlenebb a nép, annál biztosabban tudják őket szavazásra felhajtani a szolgabírák és jegyzők.

Hogy a nemzetiségi iskolák legnagyobb részben hazaellenes irányban nevelték a gyermekeket, azt kétségkívül jobban tudták a liberális éra kultuszminiszterei, mint mi, — de hát a nemzetiségi kérdés nevéért volt pusztán kortespolitikából.

Bölcsen teszi Apponyi, hogy amikor hozzáfog ehhez a kényes és nehéz kérdéshez, nem korbáccsal teszi azt, hanem kalácscsal. Nem hiába vezére a pedagógusoknak, ismeri azt a régi tapasztalatból leszűrődött pedagógiai elvet, hogy a szívhez a legrövidebb út a — gyomron keresztül vezet. Ha az a nemzetiségi tanító, aki eddig háromszáz forintot is alig kapott, most a magyar állam jóvoltából tisztességes kenyérhez fog jutni, bizony

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A szegények szolgálai.

Dr. Vucskics Gyula.

— Előadás a Kath. Kőr febr. 21-iki bójti estélyén. —

(Vége.)

Páli, helyesebben mondva Depaul Sz. Vincéről van elnevezve, bár tőle csak a mintát vette, az az egyesület is, amely a szegényápolásnak legmegfelelőbb módját gyakorolja s amelyet a következőkben akarok röviden ismertetni.

A Sz. Vince egyesület értelme! Legyen szabad előbb ennek eredetéről szólnom. Hisz sehol sem mondhatnám azt el illőbb helyen, mint éppen itt, az Alma mater disztermében, melyet készségesen engedett át ez ideig nagybójtai előadásokra az akadémia érdemes igazgatója.

A Sz. Vince egyesület eredete a múlt század harmincas éveire nyúlik vissza. Ez időtájt a párizsi egyetemen tanult a jogot társaival Ozanam Frigyes, később hírneves tanára ugyancsak a párizsi egyetemnek. Egy derék tudós orvosnak és nejeének, egy mélyen vallásos nőnek volt a fia. Lelkébe a gondos szülei kezek korán beültették a hit virágát, mely erős gyökeret vert abban.

Akkoriban a párizsi egyetem tanárai a különféle divatos materialista és szocialista bölcsészeti rendszereknek hódoltak s ilyenekkel traktálták jobb sorsra érdemes tanítványait is. Ozanam és jobb barátai társai látván, hogy legdrágább kincsük, hitük forog veszedelembe, iparkodtak magukat a hitben

megerősíteni s könnyelmű társaik közül is meggyőzni, megmenteni, akit lehet.

Mikor eltévelyedett társaikkal vitatkozva figyelmeztették őket a bámulatos eredményekre, melyeket Krisztus egyháza működésével elért, azt felelték nekik:

— Igazatok van, a kereszténység ereje csodákat művelt — hajdan, a múltban; de ma már élettelen hulla. Mit dicsekedtek ti avval, hogy katolikusok vagytok, — hol vannak a cselekedetek, amelyek hiteteket bizonyítják s melyek annak becsülésére, elfogadására birhatnának bennünk?!

Ozanam és társai belátták e szemrehányás jogos voltát s elhatározták, hogy nem csak szájjal fogják megvallani Krisztust, hanem életükkel, tetteikkel, különösen a felebaráti szeretet gyakorlásával. Es ettől azután nem tartotta vissza őket semmi nehézség, semmi akadály.

Szociálista barátaik csipkedve, gunyolódva figyelmeztették őket terveik kivihetetlen, megvalósíthatatlan voltára.

— Nyolcan vagytok mindössze, szegény, diáknegyedbeli fiatal emberek és ti merészeltek vállalkozni arra, hogy segítsétek a nyomoron ilyen nagy világvárosban, mint Párizs?! Tartások inkább velünk, kiknek eszméi átalakítják a világot s örökre száműzik a nyomort.

Ozanam nem rejtett vissza a legyőzhetetlen látszó akadálytól, megalakította társaival a Szent Vince egyesületet s husz év múlva hálálta szívvel jelenthette az egyesület közgyűlésén, hogy ötezer családot gondoznak, Párizs szegényeinek negyed részét ők tartják.

Ma pedig az egész világon ötezer Szent Vince egyesület működik s ezek évenként tíz milliót többet fordítanak a szegények segélyezésére.

A Szent Vince egyesület szervezete és működése az u. n. házi szegényápolási rendszeren alapszik. Nem gyűjtik a szegényeket intézetbe, nem szakítják el övéiktől, hanem otthon a családi körben gondozzák őket. Minden tag, minden héten meglátogat egy szegény családot. A heti gyűlésen, melyet konferenciának neveznek, beszámol, mire lenne szüksége a családnak. Kenyérre, húsrá, tűzifára, gyógykezelésre, orvosságra, tejre, ruhára, lakbérre, tandíjra, családi ügyeik rendezése végett okmányok beszerzésére stb. A jelentés alapján megbeszéli a dolgot s a szükséghez és az egyesület anyagi erejéhez mérten kiutalják a segélyt, de nem pénzben, hanem természetben. Illetőleg a szegény utalványokat kap, melyekért aztán meghatározott helyeken kenyeret, húst, fát, tejet, orvosságot adnak. Az az egyetemi tag, aki őket meglátogatja, ellenőrzi azután az utalványok felhasználását is. Emellett a Szent Vince egyesület felkarolja a szegényt egész életén át minden nyomorban, minden korban, összes életkörülményei között. Bölcsődék, gyermekmenhelyek, diákok szegélyezése, cseléd patronátus, tanoncok védelme, munkás védelme, munka közvetítés, menedékhelyek létesítése, szegények oktatása, népkönyvtár, néphivatal stb. stb. mind-mind a Szent Vince egyesület munkakörébe tartozik.

Ennek a szegényápolási rendszernek a rendkívüli előnye szembeötlő. Minden emberileg lehető óvatossággal gondoskodva van ezáltal, hogy a segélyt ne valami naplopó csavargók, részeses professzionális koldúlok, hanem igazi, arra szoruló és arra érdemes szegények a. n. házi szegények kapják, kik koldulni nem lehetnek, de másrészt saját hibájuk nélkül a leg

az csakhamar megérti, hogy mi a kötelessége a magyar állam iránt.

Hasonló bölcsesség jellemzi abban is, hogy rongyos egy-két száz forintnyi államsegély után nem követel mindjárt beleavatkozási jogot a nem állami iskolákba, hanem csak ott, ahol a fizetésnek nagyobbik felét adja az állam.

Ennek a nemzet életébe mélyen benyúló, beláthatatlan fontosságú javaslatnak vannak fogyatkozásai is.

Nagy kár, hogy a hitvallásos iskolák tanítói most sem jutnak egyenlő javadalmazásba az államiakkal. Tartunk tőle, hogy ennek a hitvallásos iskolaügy nagy kárát fogja vallani.

Előre tudjuk mi azt is, hogy sok szegény hitközség még az elég bőkezű államsegély mellett sem lesz képes fenn tartani iskolája hivallásos jellegét, vagy legalább oly mértékben lesz kénytelen igénybe venni az államsegélyt, hogy az állami befolyás növekedése el nem kerülhető, ez pedig sajnálatos dolog — de belátjuk, hogy a nemzeti népnevelés szempontjából nem lehetett tovább várni a nagy reformjavaslattal.

A kiegyezési tárgyalások Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök csütörtökön, a hó 28-án Bécsbe utazik, hogy Beck báróval és az osztrák kormány szakminisztereivel a kiegyezés dolgában tanácskozzék.

Polónyi törvényjavaslatai. A jövő hét hétfői napján hír szerint a képviselőház igazságügyi bizottsága fog ülést tartani, hogy elintézte azokat a törvényjavaslatokat, melyeket Polónyi Géza igazságügyminiszter korábban a

nagyobb nyomorúságnak vannak kitéve. Lehetőleg gondoskodva van e rendszer által arról is, hogy a pénzt pálinkára s más egyéb rosszra ne fordíthassák, hanem csak az igazi szükség és baj enyhítésére.

Továbbá rendkívüli haszna van ennek a rendszernek nemcsak a szegényekre, kik annak jótéteményeiben részesülnek, hanem az egyet tagjaira is.

Akik adományaikkal támogatják az egyet, azok nyugodtak lehetnek, hogy az áldozat, melyet a szegényekért hoztak nem vész kárba, jó kezekbe kerül, számtalan baj és nyomorúság enyhítésére szolgál.

A működő tagokra pedig felemelő hatással van az a tudat, hogy személyesen szolgálják a szegényeket, Krisztusnak e szenvedő tagjait.

Manapság az egyre növekvő pauperizmus egyre követelőbb és egyre tolatódóbb fellépése következtében ugyanis annyira jutottunk már, hogy egyesek hordárral küldik ki az alamizsnát a kéregetőknek, vagy holmi kétes egyleteknek nagy trombitaharsogás között juttatott adománynyal vélik megváltani a keresztény felebaráti szeretet személyes gyakorlásának kötelezettségét. Pedig Szent Pál apostol nemcsak azt mondja, hogy szóljak bár az emberek vagy anyalok nyelvén, ha szeretetem nincs, olyanná lettem, mint a zengő réz, vagy pengő cimbalom, hanem azt is mondja hogy: »Összam el bár a szegények táplálására minden vagyonomat és adjam át testemet, úgy hogy égjek, ha szeretetem nincs, mitsem használ nekem.« (Kr. I. 13:3.) Az az nem elég, csak odadobni az alamizsnát bármily nagy legyen is az, hanem igazi felebaráti, testvéri szeretettel kell viseltetnünk a szegények iránt.

Is ennek el nem marad a jó hatása korunk szomorú szociális viszonyai között. Ha az a szegény azt látja, hogy a jó módú, előkelő

képviselőházban beterjesztett. Günther Antal igazságügyminiszter hír szerint magáéva fogja tenni ez alkotásokat és felhasználja egyúttal az alkalmat, hogy programjáról a bizottságban nyilatkozzék. A néppárt különben is provokálni fogja az igazságügyminiszter nyilatkozatát különösen abban a kérdésben, vajjon állja e a tőzsdetörvény reformját elődje szellemében.

A Fejérváry kabinet titkos aktái-ból. Fővárosi tudósítónk jelenti: A folyosón ma élénk beszélgetés tárgyát képezte a zárszámadási bizottság halasztó határozata a Fejérváry-kabinet bűnös manipulációja az ország pénzével. Miklós Gyula, volt főispán 20 ezer koronás tételén kívül kiszivárgott az is, hogy Pázmándy Dénes, volt képviselő 2000 koronát vett fel a Fejérváry-kabinetől szolgálataiért. A nyugtája ez összegről ott van az iratok közt. Pázmándy Dénes politikai természetű hírlapi cikkeket írt és emellett mint ügynök egy időben ingatlanok eladását közvetítette. Gyakran megfordult külföldön, ahol állítólag mint a Fejérváry-kabinet politikai ügynöke szerepelt. E minőségben tett szolgálataiért kapta a 2000 koronát is. Pázmándy Dénes jelenleg Párizsban tartózkodik.

A zárszámadási bizottság halasztó határozata felől a folyosón ma Henc Károly, az indítványozó így nyilatkozott:

— Engem sem a kormány, sem a bizottság elnöke nem bizott meg azzal, hogy halasztó indítványt tegyek. Annak megtételénél engem csupán a jogi érzék vezetett. Az 1897. évi XX. t.-c. precizirozza ugyanis azokat az eseteket, mikor a zárszámadási bizottság beérkezeti és felülbíráhatja a zárszámadások egyes tételeire vonatkozó aktákat. A zárszámadásokat a maguk egészében kell tárgyalni. Ellene vagyok annak, hogy egyes részleteket

emberek nem hagyják 'öt sorsára, hanem törődnek vele, igazi szeretettel karolják fel őt, ő sem fogja ellenségét látni az urban és gazdagban, nem fog irigykedni reá, nem szorítja kezét ökölbe látására és nem engedi át magát a lelketlen izgatónak, hanem készségesen megnyugszik sorsában.

Befejezésül még egyet.

Ennek az előadásnak az volt a célja, hogy megismertessem városunk keresztény társadalmával a keresztény felebaráti szeretetnek ezt a nemes és áldásos hajtását, a Sz. Vince egyet.

Tervebe vettük annak a megalakítását. Városunk bővelkedik ugyan jótékony intézményekben s bátran mondhatjuk, hogy e tekintetben bármely vidéki várossal kiállja a versenyt, de bármennyi legyen is, még sem mondhatjuk, hogy elég. Nem mondhatjuk különösen ma, mikor a társadalmi bajoknak egész özöne kerül felszínre. És habár nem áltathatjuk magunkat azzal, hogy a jótékonyaságnak ez az új, a kereszténység legszebb korára emlékeztető intézménye megszünteti a bajt, de kétségkívül enyhíti a hirtelen előállott tömegnyomort.

Ne tartunk attól, hogy nem lesz hozzá erőnk. Bár mennyire igénybe legyen véve a társadalom áldozatkészsége, remélhetőleg akadnak nemes lelkek, kik készségesen támogatják majd az emberbaráti szeretetnek ezt az egyik legszebb alkotását is. Aztán meg Sz. Vincének segítségére fog jönni Sz. Antal, kinek napjainkban feléledt kultusza új szárnyakat ad a jótékonyaság angyalának. A Sz. Vince egyet pedig viszont segíteni fog abban, hogy a Sz. Antal nevében a szegényeknek szánt fillérek igazi, arra rászorult és érdemes szegények kezébe jussanak.

Aki végül — ha majd Isten segítségével

kiszakitsunk és így tárgyaljuk. Ezek a részletek lehetnek nagyon érdekesek, de én nem a botrányt nézem, hanem a törvényt. Minek rágódjunk a részleteken, mikor az egész generaliter törvénytelen. Ezzel ugyan sok munkája lesz a bizottságnak, de én nem irtózom a munkától.

A képviselőház munkarendje. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a képviselőház legközelebbi ülését hétfőn tartja, tehát holnap nem lesz ülés. A hétfői ülés napirendjére ki van tűzve a kérvények tárgyalása és Lengyel Zoltán mentelmi ügye. A képviselőház azután néhány napig nem fog ülésezni, míg a bizottságok a tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatokat el nem intézik.

Az áprilisi béke. Fővárosi tudósítónk jelenti: Barabás Bélát ma sokan kérték a képviselőház folyosóján, hogy nyilatkozzék az áprilisi békekötés körülményeiről. Barabás Béla azonban kitért a faggatások elől:

— Amit mondani akartam, ugymond, azt már elmondtam. További nyilatkozatot ez ügyben ez idő szerint szükségesnek nem tartok.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 22.

Elnök: Justh Gyula.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után.

Elnök: Jelenti, hogy napirend előtt Pop Cs. István kért szót s mivel neki az engedélyt megadhatónak tartotta, őt illeti a szó.

Pop Cs. István: Reflektál Hock János tegnapi

csakugyan életre kel városunkban is a Sz. Vince egyet, majd ennek után akár mint működő tag — ilyenek csak kath. férfiak lehetnek — munkájával, akár mint pártoló tag — lehet bármely keresztény férfi vagy nő — adományaival szolgálja a szegényeket, ne várja, hogy kürtöljenek előtte. Nyugodt lehet, hogy így hiven teljesíti kötelességét: nem tudja a jobb keze, mit tesz a bal.

A Sz. Vince egyet évenként egyszer kötelességszerűen és hiven elszámol a nyújtott adományok felhasználásáról, de azonkívül nem igen lép a nyilvánosság elé. Nem szereti a zajt, reklámot és nagy dobot, hanem szerényen, csendben, zajtalanul, de annál áldásosabban működik.

Es bár a Sz. Vince egyet működő tagjai csak katolikusok lehetnek, a szegényeket valószínűleg nélkül istápolják. A nyomorúság idején nem kérdezzük, ki melyik valláshoz tartozik.

Mi a szegényekben Urunk szenvedő tagjait látjuk és örvendünk rajta, ha működésünkkel és áldozatunkkal szenvedéseiket enyhíteni tudjuk.

Ajánlom a létesítendő Sz. Vince egyelet Nagyvárad keresztény társadalmának jóakaratu figyelmébe, szeretetébe és pártfogásába.

Aki a ker. felebaráti szeretet e munkájában bármily módon részt óhajt venni — jelentse kérem be e szándékát valamelyik plébánosnál, vagy a Kath. Kör titkáranál.

Es ha egykor majd virágozni fog városunkban a Sz. Vince egyet s benne működik a szeretet, mi is elmondhatjuk a szeretet apostolának mély értelmű szavait: »Ez a győzelem, mely meggyőzi a világot, a mi hitünk.« (Sz. János: K. lev. 5:14)

beszédére. Visszautasítja ezt a vádat, mintha ők a magyar államot kifelé kompromittálni akarnák. Ez alaptalan valótlanosság. Emlékeztet arra, hogy a nemzeti küzdelem idején Kossuth és Apponyi mindent elkövettek a külföld felvilágosítására.

Hock János: A magyar érdekében, de nem az ellen, mint önök! (Zajos helyeslés.)

Pop Cs. István: Ők nem izgatnak a magyar állam ellen, sem kifelé, sem befelé, ők becsületes eszközökkel harcolnak, amit bizonyít egy levéllel is, amelyet a legutóbbi választás után egy magasrangú tisztelendő intézett hozzá.

Felkiáltások: Ki az? Ki irta?!

Pop Cs. István: Méltóságos elnök urnak megmutatom. A bogsáni választáson lefolyt dolgokra nézve nem nyilatkozhatik, mert nem volt ott. Az oláh papok ellen emelt vádat, miután azok itt nem védekezhetnek, a lehatarozottabban visszautasítja. (Vajda Sándor zajosan helyesel és szónokot számtalanszor üdvözl.)

Hock János: Gyalázatos dolog, hogy a magyar választások tisztaságát akarja kétségbe vonni épen a bogsáni választás kapcsán Pop, amikor itt előállott egy beszeszelt román, nem tudta kimondani a jelöltje nevét s végre is azt mondta ki, hogy, öt forintért megmondom. (Zajos helyeslés.)

Okolicsányi László az állandó bizottság előadója: Jelenti, hogy Weisz Julián németbogsáni mandátumát a bizottság megvizsgálta, rendben találta, kéri, hogy 30 napi fenntartással a Ház azt igazolja. (Helyeslés.)

Elnök: Ily értelemben mondja ki a határozatot, következik a munkásbaleset biztosítási törvényjavaslat harmadszori olvasása.

Ráth Endre jegyző: Olvassa a javaslatot, melyet a Ház Szatmáry Mór előadó egy módosításával egyhangulag elfogad. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps. Zajos felkiáltások. Éljen Kossuth! Éljen Kossuth! Éljen az előadó!)

A katonai árvek és özvegyek.

Semsey László előadó ismerteti a javaslatot, mely a katonák özvegyeiről és árveiról kíván gondoskodni a megváltozott viszonyokhoz képest, melyek a javaslat módosítását tették szükségessé.

Mérey Lajos: Ez a javaslat a függetlenségi párt önmegtagadásának nehéz próbaköve.

Zakariás János: Reméljük utoljára. (Helyeslés.)

Mérey Lajos: Ugy látszik a katonai kérdések kikapcsolása nem történt azzal a hűséggel, mint azt a nemzet megkívánhatná. Mikor a függetlenségi párt az ilyen természetű javaslatokra mégis belenyugszik, ezt azzal a kijelentéssel teszi, hogy csakis az átmeneti kormány iránt való bizalomból történt. Kifogásolja, hogy a javaslat a katonai rangosztályok mai megállapítását nem teszi állandóvá, mert az uralkodó bármikor emelheti a rangosztályokat, ami milliókra menő költségszaporodást okozhat. Nem lehet helyeselni azt sem, hogy a javaslat együttesen intézkedik a közöshadseregről és a honvédségről. Különben a javaslatot elfogadja. (Élénk helyeslés.)

Kassák Ferenc kereskedelemügyi miniszter: Figyelmezteti a szónokot, hogy a javaslat külön fejezetben intézkedik a honvédség s külön fejezetben a közöshadseregről épen azért, hogy a különállás kifejezést nyerjen. (Zajos helyeslés.) Annyi bizonyos, hogy a függetlenségi

párt nagy áldozatot hoz ezzel a javaslattal, ne tüntessük fel az áldozatot még nagyobbak, amikor ugyanis súlyos. (Zajos helyeslés.)

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök: Ujból megnyitja az ülést.

Okolicsányi László: Mérey határozati javaslatot szándékszik benyújtani a részletes vita során, mely szerint a katonai rangosztályok önkényesen meg nem változtathatók. Ez a határozati javaslat felesleges, mert a rangosztályok törvényben vannak megállapítva s törvény nélkül meg nem változtathatók. (Helyeslés.) Csak a javaslat egyes rendelkezéseit bírálja.

Samassa János: A dotáció alapját képező hadmentességi díjalap beszámíthatatlanságára utal.

Bolgár Ferenc államtitkár rámutat a javaslat szociális fontosságára, különösen háborus időkben. A javaslatnál a legnagyobb körültekintéssel jártak el, pénzügyi szempontból sem ró nagy terheket az országra. Mérey beszédjére megjegyzi, hogy a honvédség külön lett a javaslatban választva. Ami a rangosztályok megállapítását illeti, ez a beszállásolási törvény mellékleteiben van már megállapítva. Okolicsányi a legénységi árvek érdekében beszélt. A javaslat ezekre is tekintettel van, amennyire a pénzügyi helyzet engedi. Kéri a javaslat elfogadását.

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadja. A részletes tárgyalásnál

Mérey Lajos határozati javaslatot nyújt be, mely szerint jelen törvényjavaslat a jelenlegi rangosztályokat érti.

Bolgár Ferenc elfogadja a határozati javaslatot a kormány nevében. Ház a határozati javaslatot elfogadja. A javaslatot részleteiben is elfogadják.

A képviselőház ezután tudomásul vette a számvizsgáló bizottság jelentését, melyet Brázay Zoltán előadó terjesztett a Ház elé.

A chlopii hadiparancs.

Következett ezután a kérvények tárgyalása. Több törvényhatóság kérvényt intézett a képviselőházhoz, hogy tiltakozzék a chlopii hadiparancs szelleme ellen.

Zakariás János előadó javasolta, hogy állapítsa meg a Ház, hogy a chlopii hadiparancs úgy alakilag, mint tartalmilag sérti alkotmányunkat és törvényeinket.

A Ház Visontai Soma stílusos módosításával elfogadta az előadó javaslatát.

Gergely Lajos volt 48-as honvéd segélyért folyamodott a Házhoz.

Wekerle Sándor miniszterelnök kijelentette, hogy ha Gergely valóban honvéd volt 48-ban, akkor meg fogja kapni a segélyt.

A képviselőház a kérvények XIV. sorjegyét elfogadta, mire az ülés 2 órakor véget ért.

A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál- és esküvői meghívók, ugyancsak mindenféle nyomtatványok jutányos árban kérésittetnek a legszebb kivitelben.

A vízdíj és csatornázási adó.

Nagyvárad város pénzügyi szakszabotssága tegnap tárgyalta a vízvezetési díj megállapításának és a csatornázási költségek fedezésének kérdését.

A vízdíjat az új telep építése folytán előálló fedezése céljából részben emelték, a csatornázási költségekre nézve pedig kettős bevételi rendszert állapítottak meg: a csatornadíjat, amelyet a háztulajdonosok viselnek és csatornázási közköltséget, amelyet minden városi adót fizető viselni köteles.

Jelen voltak: Rimler Károly elnök, Bordé Ferenc, Huzella Gyula, dr. Hoványi Géza, dr. Berkovits Ferenc, Hlatky Endre, Aufricht Mór, Dus László, dr. Friedländer Samu, Balogh Döme, Gerő Armin, Dus László, Beczkay Lajos, Weisz Ernő, Lukács Ödön, Kőszeghy József, dr. Kurländer Ede, Juricskay Barna jegyző.

Balogh Döme a napirend előtt kényes dologban kér felvilágosítást. A lapokban volt, hogy a polgármester a gázgyár megvétele tárgyában Augsburgba akar menni, a törvényhatóság tudta nélkül. Igaz-e e hír?

Rimler Károly elnök: A dolog nem függ össze a pénzügyi bizottság ülésével. Meggyőződése szerint készíti elő a városi ügyeket. Szándékozik Augsburgba menni, az igaz.

Ezután áttértek a rendes tárgyra, a vízvezetési adó ügyére.

Lukács Ödön előadó rámutat, hogy a bizottság a múltkor több irányban kérdéseket vetett fel s az üzletekre nézve kér adatokat. Ezeket bemutatja s javasolja, hogy a vízdíj 200 koronáig a házban után 2 százalék (—1 százalék) legyen, 200—400-ig maradjon a mai 3 százalék s 500 korona házban után 4 százalékra (+1 százalék) emeljék fel, de az üzletek vízdíja az maradjon a mostani 3 százalék. A fürdőszobák díját 25 százalékkal, a különöcsapok díját 4 koronáról 6 koronára emeljék.

Dr. Hoványi Géza azt mutatja ki, hogy a progressivitással bejövő 4000 korona többlet elenyészik a több munka által. Ha megbolygatják a mostani egységes rendszert, a könyvelés munkája belekerül 4000 koronába. A jelenlegi munkaerővel nem lehet az így megbolygatott nyilvántartást elvégezni.

Dr. Friedländer Samu tévesnek tartja Hoványi felszólalását. A progressív adó a szociális elvnek szolgál. A legszegényebbnek a minimális jövedelmét nem volna szabad megterhelni. A fejlődés kívánja a progresszivitást. A javaslatot elfogadja.

Balogh Döme elfogadja Hoványi indítványát. A vízdíjat a háztuladonosok fizetik, a kis házaknál Nem helyesli, hogy az üzleteket kedvezményben részesítsék.

Dr. Kurländer Ede a progressivitást csak úgy fogadja el, ha 3 százaléknál magasabbra nem emelik a vízdíjat. De nem igazság, hogy egyiknek leszállítsák, másnak emeljék, amikor még 3 százalék csatorna adót is kell a háztuladonosnak fizetni. Miért kerülnek a közköltséget emelés s mindég csak a háztuladonosokat terhelik? Ez által a házak értéke devalválódik.

Dr. Berkovits Ferenc elfogadja a tanács javaslatát, de azzal, hogy még a 200 koronás lakbérnél sem szállítja le a vízdíjat. Lefelé ne bolygassák a vízdíjat, az maradjon 3 százalék, de 500 koronától magasabbnál felemelné 4 százalékra. A szegény embernél évi 2 korona nem számít. Az üzleteknél maradjon meg a 3 százalék vízdíj. A fürdőszobák díját 50 százalékkal emeljék, de a csapoknál ne emeljék a díjakat. Ilyen irányban indítványt tesz.

Dr. Hoványi Géza még felhívja, hogy a 200 korona utáni vízdíj 2 százalékra szállítása azért is igazságtalan, mert sok házban 8—10 kis lakás van, míg más házban 1—2 nagy lakás van, amely kevesebbet jövedelmez, mint a sok kis lakással bíró ház. Tartsák fenn az eddigi alapot. Friedländerrel szemben bizonyítja, hogy a vízdíj progresszív alapon van behozva.

Lukács Ödön válaszol a felszólalásokra. A

többletjövővel 11000 korona. A többletmunkával az adóhivatal meg fog küzdeni. Elvi álláspontja helyezkedett szociális szempontból.

A rendszer változás kellemetlen, de 45,000 korona fedezetre vár. Mindenütt nem akarta a vizdíjat emelni, mert többlet bevételt nem akart a városnak. Az adókulcsot lehet helyteleníteni. A régi 3 százalékkal a hiányt nem lehet fedezni. Ha a szegényekre az egy százalék lényegtelen, akkor az egy százalék emelés a gazdagok szintén lényegtelen. A kis házak már is túl vannak terhelve adóhátrálékkal. Berkovits Ferenc indítványát örömmel elfogadják.

Dr. Friedländer Samu foglalkozik Berkovits indítványával. A 45,000 korona fedezetre nem szükséges a felemelés, még a mostani 3 százalék sem. A fürdő szobák díjának emelését is helyteleníti. A tanács eredeti javaslatát ajánlja.

Balogh Döme azt vitatja, hogy a közutakkal a szegényeken segítettek.

Köszeghy József a dolog historikumát ismerteti. A tervbe vett emelést a szükség követeli. Az előadó javaslatát ajánlja.

Becskay Lajos a különbsapok vízdíjának felemelése ellen szól.

Dr. Berkovits Ferenc indítványát fogadták el, amely szerint az 500 koronáig terjedő lakások után megmarad a mostani 3 százalék vízdíj, 500 koronán felül 4 százalékra emelik. Az üzletek vízdíja 3 százalék marad. A fürdőszobák díját 50 százalékkal emelik, ellenben a külön csapok díja is az eddigi marad. Ilyen javaslatot terjesztenek a tanács elé.

A csatornázás költségei.

A csatornázási szabályrendelet pénzügyi részét Lukács Ödön előadó ismerteti. E szerint a csatornázás, a Páris és Pece patak rendezésével együtt 3,200,000 koronába kerülne. Az évi amortizáció 156,000 korona lenne. Javasolja a 3 százalékos csatornázási adót, azon házaknál, ahol csatorna vonul el. A még szükséges évi összeg közköltőből fedeztetnék és pedig 10 százalékos közköltővel, ha teljesen ki lesz építve; addig fokozatosan kevesebb, amint épül a mű.

Dr. Friedländer Samu azt hiszi, hogy a csatornázás közköltőemelés nélkül is megvalósítható. Ily nagy dologban egy szűk jelentés után nem lehet határozni. Bő jelentést kíván, csak azután lehet szólni hozzá.

Rimler Károly elnök rámutat, hogy már évek óta alaposan megvitatják a tanulmányozták a kérdést. Más fedezetet nem találtak. Az ügy már teljesen megérett.

Dr. Friedländer Samu azt fejtegeti, hogy újabb 10 százalékos adóemelés a város nem bír meg. Olyan csatornázási tervet kell készíteni, amelyhez nem kell adóemelés. A csatornázás a belvárosnak, a sűrűn lakott helynek kell, a külsőbb városrészeknek nem nyújt megfelelő ellenértéket a csatorna az óriási teherrel szemben.

Dr. Berkovits Ferenc teljesen helyesnek tartja az előadó javaslatát. Nagyváradnak nem szabad visszariadni az áldozattól. A lakosság ellenértéket kap, amely rá nézve előnyös.

Bordó Ferenc felvilágosítással szolgál. A fedezendő kiadás nem lesz mindjárt közköltő emelés, hanem az építés előhaladtával kell a szükségletet közköltővel fedezni.

Dr. Kurländer Ede a csatornázás híve, de azt kívánja, hogy a vízdíjat és csatornaadót a lakóktól szedjék be, ne a háztulajdonosoktól.

Balogh Döme helyteleníti, hogy a Páris és Pece patakok rendezését is belevonták a csatornázás dolgába. A külvárosokon nem kell csatornázás, csak a belvárosban csinálják meg.

Rimler Károly elnök a Pece és Páris patak kiegészítő része az általános csatornázásnak. A csatornázást fokozatosan akarják kiépíteni. Ha most elfogadják a javaslatot, ezzel még nem fogadják el a 10 százalékos közköltőemelést.

Az előadó javaslatot elfogadták s ezzel az ülés véget ért.

Oriási jégzajlás a Körözsön.

Veszedelem nincs.

A tegnapi esti esőzés, havazás folytán beállott gyors olvadás nagyon megdagasztotta a folyók és patakok vizét.

Jégtorlódás a Körözsön.

A Sebes-Körözs felső részén megindult a jég tegnap éjjel s óriási zajlással közeledett hozzánk. Oriási, 30–40 centiméter vastag jégtáblák torlódtak össze a nálunk még erősen álló jégre. A torlaszok a Szent-László hídon alul valamivel, a városház melletti fordulónál megtorlódtak s a Városligetig terjedő meder részben fennakadtak.

Az Ezredévi Emléktéren levő rozoga fahíd egyik lábánál a jégzajlás elrombolta a jégtörőt s a híd baloldali 2-ik lábát is megbontotta s elsodorta, annyira, hogy a hidat a forgalom elől el kellett zárni, mert a megrongált hídláb felett a híd felső szerkezete is elhajlott s tartani lehetett attól, hogy ha a jégtorlasz megindul, elsodorja a híd ezen részét.

Régen a városházától a Városligetig terjesen elfedte a jégtorlasz a Körözs medrét s a víz sehol sem látszott.

Rémesen szép látványt nyújtott a Körözs meder ezen része. A hóval borított jégtorlasz hasonlított egy iszonyu jégmezőhöz, melyből a vastag jégtáblák egymás felett torlódva csúszsodtak ki.

A jégtorlódásnak, amilyent a 80-as évek óta nem láttunk a Körözsön, igen sok mézője volt, akik féltelmes kíváncsisággal lesték, hogy mikor mozdul meg a jégmező.

A kedvező időjárás, a nap melege sietette jég elvonulását. Dél felé már itt-ott megmozdultak a jégtáblák s mutatták, hogy mily irtózatossá erővel dolgozik alattuk a víz. Majd helyenkint a felszínre tört a szennyes ár, de nehezen birt a jégcsiklással.

Délután 2 óra tájban iszonyu zugással megindult a jég a városháza mellett; iszonyu kavargás támadt a Körözs medrében. Pár pillanat alatt a jégmező egész hosszában megmozdult s a felszabadult ár az óriási jégtáblákat egymásra tolt; a partot két oldalt 1–2 méter magasan elborították a jégtáblák, a többi jeget pedig iszonyu erővel ragadta tova a víz.

Pár perc alatt elvonult a borzasztó jégtömeg; de a szigetek, a partok telve vannak 10–20 mázsa, félméter vastag jégtáblákkal. A Körözs különben nem árt meg nagyon, s a jég elvonulása után 1 méterrel lejjebb szállt a víz.

Délután 3 óra tájban még igen sok jég uszott le a Körözsön, de már nem akadályozta semmi útjokban.

Az Ezredévi Emléktér hidját nem szakította el a jég, de annyira megrongálta, hogy veszélyes rajta az átkelés.

A belviz Csillagvároson.

A Pecé tegnapi esti, a beállott hidegebb idő folytán, apadt s tegnap már minden veszély elmúlt.

Csillagvároson az Aduna patak egészen megtöltötte a medrét, de nem öntött ki, csak mint a gyűrű, körülfogta a városrészt.

Annál több bajt csinált azonban a belviz a szegény lakosoknál. Az utcákat a városrész mindkét oldalán feltöltötték s az udvarokban összegyűlt eső és hóleöntötte a városrészt s több házba is befolyt. A mérnöki hivatal kivágatta a töltést, hogy a víztől megszabadítsa a szegény lakosokat.

A megyében.

Biharmegye több pontján félték az árviztől. Még eddig nem történt sehol baj, de még mindig nem múlt el a veszedelem.

Belényesen a Fekete-Körözsön simán lement a jég, a víz 70 cm-ről 102 emelkedett, ki azonban nem öntött.

Élesden elindult a jég minden baj nélkül tegnap éjjel; ez torlódtott meg Nagyváradon. A hegyeken azonban 1 méter vastag a hó réteg s gyors olvadásnál ez okozhat még áradást.

Berettyó-Ujfaluiban még nem mozdult meg a Berettyó jege. Nagyobb veszedelemről nem tártanak, mert a jég nem vastag.

Magyar-Cséken a hegyekben még nem olvadt a hó s így a patakok vize igen kissé áradt meg.

Komádiban tegnap délután még állott a Körözsön a jég, de valószínű, hogy a tőlünk elvonult zajlás ott is megbontja azt.

Vaskóh vidékén még nem olvadt a hó; a hegyeken fél méter vastag hóréteg van Lassu olvadás esetén nem lesz baj.

Tengeri katasztrófa.

M. reteiben és formájában retentő volt az a katasztrófa, mely a hollandi partvidékeken játszódott le. A legborzasztóbb az, hogy a másfél száz embert elpusztító tragédia a kikötő közvetlen közelében játszódott le, a parttól szinte végig lehetett nézni az egész borzalmas színjátékot.

Az az operatársulat, mely a hajóval a tengerbe veszett, Németország zene-művészetének kiválókat elhíjta foglalta magába.

Londonba az előkelő társaság meghívására mentek, hogy olyan zenei produkciót nyújtsanak, amilyenben a londoniaknak odahaza még nem igen volt részük. Hogy mily előkelő társulat volt ez, bizonyítja, hogy bárha kevés szereplője volt, esténként harmincezer korona költséggel dolgozott.

Németország majd minden zeneközpontjából kiválogatták a java attrakciókat, úgy hogy e katasztrófa legközelebből és első sorban a német zeneművészetet sújtotta.

A szerencsétlenségről az alábbi újabb táviratokat kaptuk:

Bécs, február 22. Az elpusztult operatársaság londoni vendégjátékához a bécsi udvari operának 8 tagja is szerződött volt az első részre. A vendégjáték második részére már nem kaptak engedélyt a bécsi operaháztól, az volt az oka annak, hogy a bécsi művészek, már több nappal előbb elutaztak Londonból, mert különben őket is elérte volna a katasztrófa. A bécsi művészek közül csak Domenico énekesnő, Bertram baritonista feleségével, más hír szerint azonban egyikük életben maradt, de nem tudni melyik. Krausz Félix és felesége sorsáról még nem érkeztek megbízható hírek.

London, február 22. Parkinson kapitány, ki a Berlin gőzös katasztrófájánál megmenekült, érdekes dolgot mondott el a Daily Mail tudósítójának!

— Reggel 4 órakor kabinomban fekszem, mikor egyszerre erős lökést éreztem, azonnal felrohantam a parancsnoki hidra, hol ezt mondtam a kapitánynak:

— Nagy bajban vagyunk.

A kapitány azt felelte:

— En magam is attól félek.

Ezután feljött a parancsnoki hidra a főgépész, ki jelentette, hogy a gépterem vízzel kezd megtelni. Erre a kapitány és főgépész elhagyták a parancsnoki hidat, majd magam is egy láncba kapaszkodva, lefelé siettem, de a hideg miatt nem foghattam elég erősen a láncot, úgy hogy a fedélzetre estem. Oly hideg volt a fedélzeten, hogy a gyermekek csakhamar meghaltak és az asszonyok is egymásután vesztették el eszméletüket s ők is meghaltak.

Egyszerre csak mindnyájunkat megragadt egy hatalmas hullám s lesodort bennünket a fedélzetről. Zuhanás közben beleütköztem valamibe és a vízben éreztem magamat. Egyszerre megpillantottam egy vastag fatáblát, aztán felém uszott 2 mentőőv, ezekkel tartottam magam a víz színén. Amikor magamhoz tértem megláttam egy kis hajót, mely felém közeledett, észrevettek s mikor hozzám jutottak, kötéllel felhúztak hajójukra.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Február 24. A Sport Egylet diáztornája, a realiskola torna csarnokában, délután 4 órakor.

Március 7. este 6. Kath. liceumi böjti estély a jogakadémia disztérmeiben.

Március 15. A Szacsavay-szobor leleplezése.

Március 21. este 6. Kath. liceumi böjti estély a jogakadémia disztérmeiben.

Április 13. Kath. liceum zárünnepélye.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy **ugy hátralevőben levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket a következő beküldeni szíveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

*** A Szent László templom új harangja.** A Szent László templom új harangjának és az új vasharanglábnak elhelyezési munkálatai tegnap jutottak annyira, hogy a csiga felállítása megtörténhetett. Délben kezdődött a régi megrepedt harang leszedése és rögtön ezután felhúzták az ujat. Háromnegyed 1-re készen voltak vele. A szép munkát, melyet a temesvári *Novotny* cég és Cseprega vállalkozó emberei végeztek, nagy néptömeg nézte végig. A rendőrség előzetesen megvizsgálta a gépeket és elég erőseknek találta; különben háromszor annyi terhet is megbírtak volna. Ma elkészül a többi munkát is és így vasárnap már megszólal az új harang. Isten házába hívja a buzgó híveket, hirdetve szent László dicsőségét, káptalanának bőkezűségét és a magyar ipar életrevalóságát.

*** Egyházi kinevezés.** A király *Fabian* János címzetes apátot, érsekújvári plébánost a pozsonyi társaskáptalan kanonokjává kinevezte.

*** Somogy üdvözli a kormányt.** Somogy vármegye e hó 4-én tartott közgyűlésén hazafias határozatot hozott. Gróf Széchenyi Aladár indítványozására a törvényhatóság a kormányt üdvözölte s elismerését nyilvánította az eddigi munkálataiért. E határozathozatalra az indította a törvényhatóságot, hogy a kormányt hivatalba lépése óta szakadatlanul minden alapot nélkülöző támadásokkal illetik, melyeknek tendenciája a koalíció széttörbontása. Somogy elismerése és bizalma nyilvánításán kívül határozatában felhívja a kormányt, hogy programja mellett szilárdul tartson ki. A határozatot hasonló szellemű határozat hozatala

végett Biharvármegye törvényhatóságának is megküldötte, s a márciusi közgyűlés fog vele foglalkozni. E határozat ez ideig az első tárgy a közgyűlési tárgysorozatban, mely körül nagy viták fognak lefolyni.

*** Eötvös Lóránt báró kitüntetés.** A király dr. báró vásárosnaményi Eötvös Lóránt valóságos belső titkos tanácsosnak, volt m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek, budapesti tudomány egyetemi nyilvános rendes tanárnak a »Művészetért és Tudományért« diszjelvényt adományozta.

*** Molnár István temetése.** Sátoraljaújhelyről jelentik, hogy tegnap délután fél 3 órakor temették el Molnár István főrendiházi tagot, Wekerle miniszterelnök apósát óriási részvét mellett. A miniszterelnök a temetőhöz és vissza gyalog tette meg az utat, Molnár Viktor volt temesi főispán azonban annyira meg volt törve a fájdalom sulya alatt, hogy kocsin kellett a temetőből visszajönnie.

*** Elvi jelentőségű miniszteri rendelet.** A belügyminiszter elvi jelentőségű körrendeletet küldött Nagyvárad városához, amelyben kimondja, hogy a lapok utcai elárúsításának megvonása esetén az illető lapot házakban sem szabad példányként elárúsítani, mert ez már a házalás jellegével bir, hanem csupán az előfizetők részére szabad, előleges magrendelésre széthordani.

*** Az újpesti pamutgyár égése.** A Magyar pamutipar részvénytársaság Újpesten, a Váci ut és Mező utca között lévő pamutszövőgyárában ma hajnalban tűz támadt, amely hamarosan elhamvasztotta a gyár két épületrészét. Este 6 órakor hagyták abba a munkát a napali munkások és kevéssel később munkába állt az éjjeli személyzet. A rendes munka reggeli 3 óráig tartott, amikor a középső épületrészben elhelyezett egyik fonógép surlódás következtében szikrát vetett és a gép körül felhalmozott gyúlékony anyag lángra lobbant. A munkások ijedten menekültek a veszedelmes helyről és felriasztott gyári tűzoltók azonnal munkához láttak. Azonban a tüzzel megbirkózni nem tudtak és négy óra felé az egész épületrész, amely 40 méter hosszú és 25 méter széles, lángokban állott. Csak ekkor értesítették a rákospalotai és újpesti tűzoltókat, akik hamarosan a helyszínre érkeztek. Addigra azonban a jobboldali épületrész tetőzete is kigyullt. Az egyesült tűzoltók csak nagy erőmégfeszítéssel tudták a tüzet annyira lokalizálni, hogy a belföldi épületrészt teljesen megmentették. A kár így is igen nagy, pontosan megállapítva eddig még nincsen. A tűzoltók reggel 9 órakor vonultak be őrállomásaikra és csak a gyári tűzoltóság maradt a színhelyen, amely folytatja az oltási műveletet.

*** Képesítő vizsga.** A nagyvárad magy. kir. bábaképezdében folyó hó 21-én volt a képesítő vizsga, melyre a kormány által dr. Szabó Dénes udvari tanácsos, a kolozsvári egyetemi tanár és dr. Tanárky Árpád a szegszárdi m. kir. bábaképezde igazgatója lettek kiküldve. A vizsgálat egész nap tartott, a 65 tanuló teljesen megfelelt a követelményeknek és mindannyian képesítést nyertek. A kitűnő eredmény felett dr. Szabó D. őszinte elismerését nyilvánította, egyuttal buzdítólag szólt a szülészökhöz, kioktatva őket arra, a fontos, közegészségügyi munkára, melyre hivatást nyertek. Az elismerés az intézet érdemes igazgatóját dr. Konrád Márk kir. tanácsost illette, ki közel 40 év óta áll az intézet élén. Megjegyezzük egyuttal, hogy március elején kezdődik az 5 hónapos nyári tanfolyam. A 8 heti tanfolyamokat a belügyminiszter be zúntette, minthogy nem kellő számmal látogatták azokat. A belügyminiszter által

e célra kiutalt tiszteletdíjból az intézet igazgatója 2000 koronás alapítványt létesített, melyből a bábaképezdében ápolt szegény anyák s azoknak kisdeteit segélyezi.

*** Elhunyt képviselő.** Szluha János országgyűlési képviselő, mint nekünk jelentik, tegnap délelőtti pusztai birtokán meghalt. A képviselő elhunytáról a képviselőház tegnapi ülése végén értesítést kapott Justh Gyula Házelnök, aki a halálesetet közölte a képviselőkkel, kik részvételt vették képviselőtársuk halálhírét. Szluha János 1844. március 23-án született Doznán, Vas megyében. Középiskolai tanulmányait Pozsonyban végezte, azoknak befejezése után pedig egy ideig, mint aljegyző, Tolnamegye szolgálatában állott, csakhamar azonban visszavonult gazdálkodni fejemegyei cecei birtokára. Az 1905. és az 1906-iki általános választások alkalmával a szakcsi kerület (Tolnamegye) függetlenségi és 48-as programmal egyhangulag képviselővé választotta.

*** A Winkler-alap.** Winkler Lajos polgári iskolai igazgató nevét viselő alapítványra ez ideig a következő adományok érkeztek be: Dr. Várady Zsigmond 20, Ipariskolai tantestület 10, ifj. Rimanóczy Kálmán 10, Bognár Sándor 10, Örley Simon 2 kor. Számborovszky Rezső ivén 140 kor. Ehhez hozzájárultak: Fetsér Antal 20, N. N. 10, dr. B. Ist. 10, N. N. 5, dr. Lányi József 20, Karsch Lollion 10, G. B. 10, Egy valaki 20, dr. Lestyan Endre 3, S. p. 5, B. m. 5, Andrásy János 10, Kovács Béláné 2, Karácsonyi János 10, Kurovsky Ferenc 4, Kurovsky László 1, Vaday József 1, Koliner Dávid 19, Polg. leány isk. tantestülete 5, dr. Vucskics Gyula 5, dr. Pataky Arnold 1, Asbóth Andor 5, Asbóth Gusztáv 5 kor. Összesen 229 korona. A szíves adakozóknak ez uton mond köszönetet a gyűjtő bizottság. Egyben felkéretnek a gyűjtőívek tulajdonosai, hogy gyűjtőíveiket szíveskedjenek a gyűjtőíven megjelölt címre megküldeni.

*** Névváltoztatás.** Hartmann Sámuel nagyvárad lakos vezetéknévét »Sándor«-ra változtatta.

*** Járvány.** Okányból jelentik, hogy ott a vörheny járványszerűleg lépett fel. A járási főszolgabíró intézkedésére a közönség óvodáját és iskoláját be kellett záratni, mert a vörheny legnagyobb mértékben a gyermekek közül szedi áldozatait.

*** A csemegeszőlő mivélése:** kétségen kívül az a földmivélési ág, mely e legkisebb területen nemcsak legdusabb termést hoz, hanem pompás gyümölcseivel oly élvezetet is nyújt, amelyhez hasonlót más mivélési ág még megközelítőleg sem képes nyújtani. Ugy a szőlőskertekben, a házikertben, mint az udvarban, mindenütt találunk a csemegeszőlő mivéléseire alkalmas helyet, sőt még ott is, ahol a bortermelés csak csekély, vagy éppen semmi eredményt sem ígér, mert a csemegeszőlőfajok között oly dúsz választékban találunk koronérő fajokat, hogy még azokon a bortermelésre teljesen alkalmatlan helyeken is, a fajok helyes megválasztásánál jó eredménnyel lehet nemes szőlőt nevelni.

A városok közelében ajánlatos nemcsak kisebb helyeket, hanem nagyobb területeket nemes csemegeszőlővel beültetni, mert egy ily ültetvény hasonlíthatatlanul jobban fizeti ki magát, mint borfajokkal beültetett terület. A csemegeszőlők már magukban véve is szebbek és nedvdusabbak mint a borszőlők, s a fajok helyes megválasztásánál még ott is kitűnően tenyésznek és megérnek, ahol a borszőlő nem találja meg a kifejlődéséhez szükséges elegendő meleget — tehát ahol a bortermelés a bekövetkező rossz eredmény miatt már nem fizeti ki magát.

Legcélszerűbb egy oly szőlőtelephez fordulni, melynek jó hírneve már évek óta ismeretes, mely terjedelmes ültetvényei és a finom és legfinomabb csemegefajok dúsz választéka

folytán mindenkinek kívánságát teljesen kielégíteni képes

gíteni képes
Mi tisztelt olvasóinknak szolgálatot vélünk
tenni, ha az országban már mindenütt híresnek
ismert Küküllőmenti Első Szőlőoltványtelep-re,
tulajdonos Caspari Frigyes, Medgyes, Nagyku-
köllőmegye, hívjuk fel b. figyelmét, mely szőlő-
telep azokat is jól és lelkiismeretesen szolgálja
ki, a kik a szőlőfajok ismeretében semmi tapasztalattal nem bírnak; a cég jó hírve szavatol
arról, hogy általa mindenki teljes megelégedésére lesz kiszolgálva.

SZÍNHÁZ.

A hét müsora.

Szombat: A Mult.

Vasárnap: Kék asszony.

A mult.

Azt tudtuk, hogy Sardou rossz darabokat tud írni; de rossz darabjaiban is volt valami, ami az érdeklődést fenntartotta s arra mutatott, hogy íróember kezéből került ki. Hanem »A mult« — a szabály alól való kivétel. Ez a színlapon vigjátéknak, a kommunikében színműnek jelzett tákolmány egyike a legunalmasabb és legostobább házasságtörési komédiának.

Az a témája, hogy szabad-e nagyon zokor
vennie a második férjnek, ha a felesége meg-
csalta az első férjét? S a megoldás az, hogy a
másodiknak ilyesmiért nem szabad haragudnia,
hogy az a megcsalt alak valóban az első számú
férj volt, nem pedig ő.

A milyen felfrissített ócska lom a téma, épp annyit ér a kidolgozása is. A szerző nagy kinnal vonszolja tovább a cselekményt, csak-hogy kikerüljön három, szerencsére rövid felvonás. Közben az unalmas dialogot a házasságtörést variáló silány és lapos szellemeskedések akarnák élénkké tenni; a mi igen gyengén sikerül. Nem értjük, mi szükség volt ezt az üres kényszervigjátékot Páristól Nagyváradig elhozni? Ilyen rossz vigjátékot a helyi szerzők is összeütnek, ha megharagszanak.

A színészeket vigasztalhatja az a tudat, hogy erejüket nem fecsérelték hiába s a sílány darabra nem fordítottak több gondot, mint amennyit megérdemel. Döcögött az előadás, a szereplők akadoztak. *Tóth Elek* arcjátéka, a II. felvonásban a tulzásba ment át; *Somogyi Károly* a modern környezetből egészen kिरిтт; *E. Kovács Mariska* a szőke parókát valószínűleg más, nem a saját arcához választotta meg; *Angyal Ilkának* és *Hajnalnak* voltak jobb szerepei, több jelenetben *Körösmendi* is egészen megfelelt.

Jellemző a darabra az a rendezői tényes ötlet, hogy az automobil érkezését valami kínos nyikorgás jelzi; ilyen kinlódás volt A multat előadni, de végignézni is.

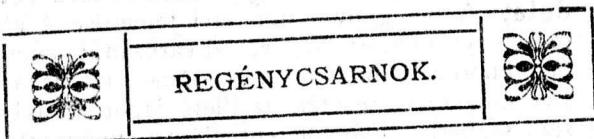
Vasárnapi előadások. Vasárnap este a »Kék asszony«-t elevenítik föl, amely évekkel ezelőtt szenzációs sikerrel került színre Nagyváradon. A vasárnapi repris iránt a közönség körében nagy az érdeklődés. Délután »Trilby«-t adják E. Kovács Mariskával a címszerepben.

Igazságszolgáltatás.

Gyilkosság tarisznájával. A múlt év októberében Tárkány községében Fett Manilla szóváltás közben fejbe vágta tarisznájával Tufta Vaszalt. A tarisznájában egy csizma volt, amelynek patkós sarka oly szerencsétlenül érte Tufta Vaszali fejét, hogy az összerogyott és néhány óra múlva meghalt.

Ez ügyben tegnap kezdődött a büntetőfő tárgyalás a nagyváradi kir. törvényszék és küdtbírósa előtt. A vádhatóság haláltkösző sulyos testi sértés büntetével vádolja Felt Manillát, aki védelmével Lázár Aurél dr ügyvédet bizta meg.

A tárgyalás 9 órakor kezdődött a vádlott kihallgatásával. Utána kihallgattak 15 tanut. A perbeszédekre és ítélelhozatalra ma kerül a sor.

A titok.

— Bűnügyi regény. —

62.

Irta: Fergus Hume.

— Angolból. —

Történt azonban, hogy egy napon valami Olivér Whyte nevű ur jött Londonból s meglátogatván, azt a szörnyű hirt hozta, hogy első feleségem, Rosanna Moore, nem halt meg s halálának hírért az illető orvos azért költötte mert feleségül akarta venni, mikor fölépült. Most tudtam csak meg, hogy az a baleset, melynek következtében kórházba került, csakugyan megesett a feleségemen, — de ebből a bajából nem sokára teljesen fölépült s nagyon híres színésznő lett Musette néven. Whyte a színpadról ismerte s úgy látszott, igen nagy hatalma lehet rajta, mert Rosanna elmondta neki egész mulját és azt is, hogy nekem törvényes feleségem. Azt is megmondta Whyte, hogy Rosanna már kivénült a színpadról, s most egyenesen azért jött vele Ausztráliába, hogy engem megszarojjanak.

Én kijelentettem, hogy Rosannát látni nem akarom, de kész vagyok fizetni; erre Whyte először is egy nagy összeget követelt Rosanna számára, s ezt hajlandó is voltam megfizetni; de midőn Whyte a maga számára azt követelte, hogy adjam neki feleségül a leányomat, fölháborodtam és hallani se akartam erről. Whyte ekkor azzal fenyegetett, hogy mindent nyilvánosságra hoz, s akkor kiderül Madge leányomról is, hogy törvénytelen; amitől én úgy megrémültem, hogy beleegyeztem Whyte követelésébe oly módon, hogy nem ellenzem, ha udvarol Madgenak, sőt a házasságukba is beleegyezem, ha Madgenak nem lesz ellene kifogása.

Madge azonban kikoszarazta Whytet s kijelentette, hogy ha nem lehet Brianné, akkor senki se lesz. Erre én megmondtam Whytenek, hogy a leányom kezére ne számíton, ellenben hajlandó vagyok akármily összeget fizetni a halgatásáért. Whyte visszatámasztott minden pénzbeli ajánlatot, s kijelentette, hogy két napi haladékat ad: ha ennek leteltével is megtagadom tőle Madge kezét, akkor nyílvanosságra hozza a Rosanna Moore-val kötött házasságom hivatalos okmányait; ezek az okmányok nála voltak egy kék borítékban s meg is mutatta őket nekem.

Én kétségbe esve törtem a fejemet egész este, s végre is azt határoztam, hogy minden áron meg kell szereznem a házasságlevelet Whytétől. Bementem hát a városba, s tudván, hogy hol szokott megfordulni Whyte, megkerestem őt. Láttam, hogy fogadóból-fogadóba

megy és folyton iszik Morlanddal, s én titokban mindenüvé követtem őket. Végre láttam, hogy Whyte kitámolyog a Russell-utcai szállóból s a Bourke-szobor előtt a lámpa-oszlopba kapaszkodva megáll. Oda akartam sietni, hogy most, mint jó magával tehetetlen résztől, elveszem az okmányokat, de egy világos-kabátos ur — akkor még nem tudtam, hogy Fitzgerald volt — megelőzött és egy kocsit hitt oda neki. Láttam, hogy ezen az éjszakán már semmit se tehetek, haza mentem és kétségbeesve vártam, hogy mit fog tenni Whyte.

Legnagyobb álmélkodásomra azonban nem csinált semmit, s vagy egy hét múlva tudtam meg csak hallgatásának az okát, — hogy ugyanazon az éjszakán meggyilkolták. Nagyon megrémültem a házasságlevél miatt, mert tudtam hogy Whyte magánál hordozta, — de csodálatosképen, a házasságlevélnek nyoma veszett. Brian Fitzgeraldot eltozták, de aztán föl is mentették s az igazi gyilkost nem talál-
ták meg. Én azonban tudtam, hogy engem előbb-utóbb meg fog látogatni, mert a kezében levő házasságlevéllel bizonyára meg akar zsarolni.

És valóban, így is történt, mert két nappal ezelőtt meglátogatott Whytenek egyik, vagy talán egyetlen barátja, Roger Moreland, s fölmutatta a házasságlevelet, amelyért ötezer font sterlinget kért. Én fölbátorodva vádoltam őt azzal, hogy meggyilkolta Whytet; amit Moreland nem is tagadott, és cinikusan mondta, hogy én, a magam érdekében, úgy se árulhatom el őt, mert akkor kipaitan a botrány. Én erre megígértem neki az ötezer fontot cserében az okmányért, de megesküdöttem, hogy mihielyt a pénz megkapja, azonnal elmegy Ausztráliából.

Ez minden, amit tudok és halálom esete-
 rére igaz vallomásként ide leírni elhatároztam.
 Csak egyetlen leányomtól kell bocsánatot kérni,
 ha esetleg keserűséget és bánatot okozok neki
 halálommal: — bár úgy bocsásson meg, mint
 ahogy remélem, hogy Isten is megbocsát, —
 Amen!

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje

Budapest, febrúar 22.

Buza április	—	—	14.92	—	14.96
Rozs áprillis	—	—	13.58	—	13.60
Tengeri május 1907	—	—	1630	—	10.40
Repcze aug.-ra	—	—	26.50	—	26.70
Zab ápr.-ra	—	—	15.00	—	92.78

A szerkesztésért felelős:

A szerkesztései felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagy-Várads város rendőrkapitányi hivatalától.

2650 | 1907.

Hirdetmény.

Nagy-Várad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság ezzenel közhirre teszi, hogy Mayer és Moller budapesti bejegyzett cég által felállítani szándékolt csontgyűjtő telep engedélyezése tárgyában folyó évi március hó 1-ső napjának délelőtti 10 órájára a Bányasor utca 83 számú házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, amely körülményről az érdekeltek oly figyelemzetéssel értesítettek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamlások figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad 1907 február 18.

Gerő
r. főkapitány,

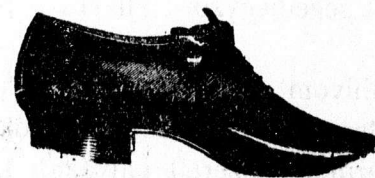
„Első nagyváradai cipő és csizmagyár,” Moskovits Farkas és Társa

Ajánlja elsőrendű
kézimunka-rendszerrel készített legjobb és legtartósabb készítményeit.
Eredeti szabott gyári áruk.

Különösen ajánljuk az amerikai formában és kivitelben készített férfi és fiú cipőket, melyek
a legtartósabbak.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat, és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Báros u. 60. sz. a. volt Mandel féle házban)

4 szoba,

fürdő szoba s hozzá tartozó mellékhelyiségből álló lakás **1907. január 1-től kiadó**
Értekezhetni a: *Polgári takarékpénztárnál*
Kossuth u. 4. sz.

HIRDETESEK

jutányos árban
felvételnek a

„TISZANTÚL”
kiadóhivatalában.

Pályázati hirdetmény.

A lemondás folytán megürült b. püspöki segédjegyzői állásra pályázatot nyitok.

Felhívom a pályázni kívánókat, hogy képzettségüket igazoló okmányokkal szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket, hivatalomhoz 1907 évi március hó 5-ik napjának déli 12 órájáig annyival inkább adják be, mert a későbbben érkezőket figyelembe venni nem fogom.

A választást 1907 évi március hó 6-ikán d. e. 10 órakor fogom B püspöki község házában megejteni.

A segédjegyző fizetése állami kiegészítéssel 1000 korona, melyet előleges havi részletekben, a nagyvárad kir. adóhivatal fizet.

A megválasztott segédjegyző köteles állását azonnal elfoglalni.

Nagyvárad, 1907 évi február hó 16.

dr Halász Elemér,
főszolgabíró.

Meghívás.

A *Nagyvárad Hírelbank Részvénytársaság* **1907. évi február hó 28-án** délelőtt 11 órakor az intézet helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, a melyre a t. című részvényeseit tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

A közgyűlés tárgyai:

1 Az alapszabályok 2-ik §-ának módosítása s illetve a részvénytörvényesek lezárítása feletti határozathozatal.

2. Egy igazgatósági tag választása 3 évre.

Jegyzet. Az alapszabályok 37. §. értelmében minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg részvényeit a társaság pénztárába, vagy más, a társaság igazgatósága által a hirdetményben megjelölt pénzintézetnél letenni, hol az őt illető szávat számát előtűntetve és beletűntetve a megjelölt részvényeit láttatni, egyben áll a megjelölt részvényekkel is.

Meghívás

a *Nagyvárad Takarékpénztár Részvénytársaság*

60-k rendes közgyűlésére,

mely **1907. évi február hó 24-én** délelőtt 10 órakor, saját üzlethelyiségében fog megtartani.

Tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1906-üzlet év eredményéről.
2. A felügyelő bizottság jelentése az 1906. évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal.

3. Az alapszabályok 40. § a értelmében kilépő 5 napbiztos helyére 5 napbiztos választása 3 évi időtartamra; a lemondás folytán megüresedett 1 napbiztos tisztség betöltése 2 évi időtartamra.

4. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdíj alap állásáról.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább egy hó előtt saját nevére íratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az őt megillető szávat számát előtűntetve térítvényvel láttatni, e.

A mérleg eredeti példánya az üzlethelyiségben folyó évi február hó 17-től megkezdődőleg a részvényesek által megtekinthető.

Nagyvárad, 1907 február hó 6-án.

Sal Ferencz,

kir. tanácsos, igazgatósági elnök.

Figyelemztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok 15. § a értelmében érvényes bátorzat hozatalra 20 oly részvényesnek kell jelen lenni, kik a részvénytörvénynek legalább egy harmad-részét képviselik

Egy két jó családból való,
2—3 középiskolai végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Szőlő
oltvány-
nyokat.

a legnemesebb esemege fajokban
szállit, fajtisztaságért jót állva, a legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Kükküllőmenti

első szőlőoltvány telep

tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes 33.
(Nagykükküllő megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéből érkezett **elismerő levelek**, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának **fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.**

MAGYAR BANK Részv.-társaság

NAGYVÁRADON.

Alapszabályaink 10 §-a értelmében ezennel felhívjuk t. részvényeseinket hogy az esedékes részleteket pénztárunknál befizetni sziveskedjenek,
Nagyvárad, 1907. február hó 14-én.

Magyar Bank igazgatósága

Kivonat az alapszabályokból.

10. §.

A részvények árszáma a jegyzésnél kifizetett 10 % on felül a következő részletekben fizetendő:

a) Az alakuló közgyűléstől számított tíz napalatt 20%, azaz részvényenként 40 korona.
b) A többi 10% 1907. évi február hó 5-től kezdődőleg minden hó 5-ik napján esedékes havi 10% os, azaz részvényenként 20 koronányi részletben.

A fizetések mindenkor Nagyváradon a részvénytársaság üzlethelyiségében teljesítendők. Az esedékes részletek befizetésével késlekedő részvényjegyzőkkel szemben az esedékesség után 8 nap leteltével jogosítva van a részvénytársaság a késedelmes részvényjegyzők által jegyzett részvényeket bíróság avagy közjegyző közbenjöttével nélkül magánaton értékesíteni, mely esetben a befolyandó vételárból 6% késedelmi kamat és a 9-ik §-ban meghatározott átruházási díj és illeték levonása után megmaradó összegre a részvényjegyző igényt tarthat, de csak az esetben, ha annak felvétele végett a fizetési határidő lejártától számított egy éven belül jelentkezik, különben ez a maradvány a részvénytársaság tartalékalapjához csatolatik.

Ez a rendelkezés nem érinti a részvénytársaság azon jogát, hogy a fenti eljárás mellőzésével a részvényjegyzőkön az esedékes részleteket 6% késedelmi kamattal együtt törvényes uton behajthassa.